

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL

การสัมมนาว่าด้วยทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันนี้รัฐบาลกำลังเร่งรัดพัฒนาประเทศอยู่ทุกวิถีทาง เรื่องของการพัฒนาจึงได้รับความสนใจอย่างมาก ทั้งในหมู่ข้าราชการและประชาชน การพัฒนาประเทศที่กล่าวถึงนี้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมจากแบบดั้งเดิม (Traditional) ไปสู่แบบใหม่ (Modern) ฉะนั้น จึงตกอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการผสมผสานสิ่งเก่าๆ ให้เข้ากับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งตามปกติก็ได้แก่สิ่งที่เรานำเอาแบบเอาอย่างจากประเทศที่เขาพัฒนาแล้วมา ปฏิบัติ หรือถือเป็นหลักการมาใช้ในการพัฒนาประเทศของเรา

เมื่อเป็นดังนี้ สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าเราจะพิจารณานำวิธีการอันใดมาใช้ในการพัฒนาประเทศของเราให้บรรลุผลสมความมุ่งหมายที่ได้วางไว้ให้จงได้ ไม่ใช่ทำการพัฒนาโดยลอกแบบอย่างต่างประเทศที่เจริญแล้วเขากระทำทุกอย่างไป เพราะการยึดถือเอาแบบของต่างประเทศมาใช้ พัฒนากับประเทศของเรานั้นคงใช้ไม่ได้ในทุกกรณีไป เราจำเป็นต้องพิจารณาดูว่าบ้านเมืองของเรากับต่างประเทศนั้นมีสมมุติฐานปัจจัยที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง เช่น เรื่องดินฟ้าอากาศ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ ถ้าเราจะนำวิธีการของต่างประเทศมาใช้ เราก็ต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามสภาพของเรา การพัฒนาจึงจะได้ผล การเอาแบบอย่างโดยไม่พิจารณาให้ดีจะไม่ได้ผลสมความมุ่งหมาย ทำให้ต้องเลิกหรือเปลี่ยนแปลง เป็นทำนองทดลองอยู่เรื่อยๆ หากความแน่นอนไม่ได้ว่าอีกสักกี่ปี บ้านเมืองของเราจึงจะเจริญสักที

ดังนั้น ในเรื่องของการพัฒนาประเทศจึงมีปัญหาใหญ่ที่เราควรจะพิจารณาก่อนอื่นอยู่ด้วยกัน ๒ เรื่อง คือ ๑) เราจะทำการพัฒนาประเทศไปตามหลักเกณฑ์หรือวิชาการ หรือจะปล่อยให้ไปเป็นไปตามบุญกรรม ๒) จะทำการพัฒนาในท่านอะไรบ้าง

ตามความเห็นของผู้เขียนแล้ว การพัฒนาประเทศนี้ควรจะพัฒนาไปตามหลักเกณฑ์หรือหลักวิชาการ ก็จะต้องพยายามค้นหาแบบหรือระบบที่ดี พร้อมทั้งปรับปรุงให้

เหมาะสมกับสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของไทยเราเข้ามาใช้ให้บังเกิดผลดีที่สุดที่จะทำได้ และการพัฒนานั้นก็ควรจะได้พัฒนาไปทุกด้าน ซึ่งอาจแบ่งเป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร และสังคม ส่วนการที่จะพัฒนาใน 4 สาขานี้จะมีแนวความคิดอย่างไรบ้าง ผู้เขียนจะได้กล่าวไว้ในตอนท้ายของบทบรรณาธิการนี้

ขณะนี้เป็นที่น่ายินดีที่ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดให้มีการสัมมนาว่าด้วยทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศขึ้น ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน 2507 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2508 จึงนับว่าการจัดสัมมนาดังกล่าวเป็นเรื่องที่เหมาะสมแก่สถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศ เพราะการสัมมนาว่าด้วยทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้จัดขึ้นนี้ มีการศึกษาพิจารณาผลงานของบรรดานักทฤษฎีและนักปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศไทย โดยได้เชิญบรรดานักวิชาการและผู้ปฏิบัติการพัฒนาแขนงต่างๆ ให้มาเป็นผู้สรุปทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ นั้นมาคัดแปลงใช้ในการพัฒนาประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

เพื่อให้การสัมมนาฯ ได้ครอบคลุมงานพัฒนาประเทศทุกด้าน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้จัดให้มีการสัมมนาในสาขาสำคัญ 4 สาขา คือสาขาการพัฒนาทางการเมือง สาขาพัฒนาการบริหาร สาขาพัฒนาทางสังคม และสาขาพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้จะได้จัดให้มีการบรรยายและอภิปรายหัวข้อย่อยของแต่ละสาขาอีกหลายหัวข้อตามความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ในเรื่องนี้แล้วก็พอจะวินิจฉัยได้ว่า คณะรัฐประศาสนศาสตร์พยายามที่จะนำหลักเกณฑ์วิธีการทางวิชาการมาเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะได้้นำเอาไปประกอบแนวความคิดในการพัฒนาประเทศต่อไป

หัวข้อสัมมนาที่กำหนดในรายการของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ในตอนต้นของวารสารฉบับนี้นั้น ถ้าจะวินิจฉัยในรายละเอียดเป็นเรื่อง ๆ ไปก็จะมีข้อที่น่าควรคิดหลายประการ เป็นดังนี้

ในเรื่องของการพัฒนาทางการเมือง นั้น ในหลักการของประเทศที่พัฒนาแล้ว เขาก็มักพยายามเปลี่ยนวิธีการใช้อำนาจในการปกครองประเทศซึ่งเคยอยู่ในมือของชนกลุ่มน้อยไปให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีส่วนร่วมในการใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ซึ่งปัญหานี้ก็อยู่ที่ทำอย่างไรเราจะวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้าใจและมีความหมายในการปกครองตนเองขึ้นมา มิใช่ถือว่าผู้บริหารประเทศกลุ่มเดียวเป็นพวกที่มีความรู้ความสามารถสูงในการปกครองประเทศ ไม่เปิดโอกาสให้คนอื่นทั่วถึงหรือควบคุมได้ การปกครองบ้านเมืองแบบผูกขาดโดยชนชั้นปกครองโดยสิ้นเชิงในประเทศใดก็ตามก็ต้องถือว่าประเทศนั้นยังห่างไกลต่อการพัฒนาทางการเมืองอยู่มาก

ในเรื่องของการพัฒนาการบริหาร ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาตัวบุคคล คือตัวข้าราชการ เราจะต้องพัฒนาข้าราชการให้เหมาะสมและสามารถเพื่อประโยชน์แก่การพัฒนา การพัฒนาปรับปรุงตัวบุคคลให้เหมาะสมแก่การที่จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบงานนี้อาจทำได้โดยส่งเสริมให้มีทั้งผู้มีความรอบรู้ (Generalist) ที่จะควบคุมงาน และมีผู้ชำนาญการ (specialist) เพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค (Technical staff) ช่วยหัวหน้างานควบคุมการบริหารงานตามแผนใหม่ การจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามความรู้ความสามารถ ตลอดจนการปรับปรุงภาวะทางใจและทัศนคติเสียใหม่ให้ดีขึ้นย่อมจะทำให้การบริหารราชการในสมัยพัฒนาสัมฤทธิ์ผลดียิ่งขึ้น

การพัฒนาทางสังคม ปัญหาทางสังคมที่สำคัญของประเทศไทยคือการที่ชุมชนส่วนมากมีลักษณะเป็นชุมชนเล็กๆ กระจายกันอยู่ในชนบทและชุมชนตกอยู่ภายใต้ภาวะครอบงำของประเพณีดั้งเดิม ปัญหานี้เองย่อมจะทำให้มีภาวะขัดแย้งกันระหว่างชุมชนต่างๆ อยู่เป็นอันมาก ทั้งในเรื่องการค้า ภาษา การศึกษา การจำแนกชั้นของสังคม และในการมีส่วนร่วมในการปกครอง ฉะนั้น สิ่งที่น่าจะนำมาพิจารณาก็คือ ควรส่งเสริมการศึกษา และหาทางให้ชุมชนต่างๆ ได้รับประโยชน์จากสื่อมวลชนอย่างกว้างขวางอันจะเป็นทางที่จะก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นขึ้นในชาติ (National solidarity) ในอนาคต

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ เรื่องนี้แม้ในปัจจุบันประเทศของเราจะได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นแล้ว แต่ปัญหาสำคัญที่เราจะได้พิจารณากันก็คือเราจะต้องศึกษาว่า เรา

จะปฏิบัติหรือบริหารงาน ด้านพัฒนาเศรษฐกิจนี้ต่อไปอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้นไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น เพราะการพัฒนาต่างๆ นั้นถ้าเรากำหนดขึ้นแต่เพียงว่าจะทำอะไร (What to do?) โดยไม่ได้บอกว่าจะทำอย่างไร (How to do?) แล้วการพัฒนาเศรษฐกิจก็อาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ ดังนั้นจึงเป็นภาระหน้าที่ของนักบริหารที่จะต้องหาทางปฏิบัติให้แผนพัฒนาฯ สมฤทธิผล

การที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้จัดสัมมนาชุมชนขึ้น จึงเชื่อได้ว่าจะได้ปลุกฝังความรู้สึกในวงกว้างไปว่า การพัฒนานั้นควรอิงหลักวิชาไว้ไม่ใช่ปล่อยไปตามยถากรรม และคงทำให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาตระหนักว่าการพัฒนานั้นจะต้องทำพร้อม ๆ กันไปทุกด้าน ความสำนึกดังกล่าวคงเป็นลู่ทางกระตุ้นให้หาทางนำทฤษฎีและความคิดใหม่ๆ ไปใช้ในการพัฒนาประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของบ้านเมืองและช่วยให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันใกล้ชิดเห็นอกเห็นใจกันยิ่งขึ้น หากการณ์เป็นไปในลักษณะนี้แล้วก็หวังว่าการสัมมนาว่าด้วยทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ได้ริเริ่มจัดให้มีขึ้นคงจะบังเกิดผลดีในส่วนรวมแก่ประเทศชาติเป็นเอกประการ ในโอกาสนี้จึงขอเชิญชวนให้ท่านที่สนใจได้พยายามเข้าร่วมสัมมนาหรือติดตามผลการสัมมนาครั้งนี้ด้วย

ประธาน กองทฤษฎีศึกษากร